

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.074 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидатки юридичних наук, доцентки Нікіфорової Т.І. на дисертацію
Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення
законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо
небезпечних інфекційних хвороб», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності теми дисертації. Обрана здобувачкою тема дисертації має високий ступінь актуальності з огляду на глобальні світові проблеми, в тому числі у сфері охорони громадського здоров'я. За останнє десятиліття світ сколихнули декілька епідемій особливо небезпечних інфекційних хвороб, що забрали життя сотень людей. Розвиток науки, збройні конфлікти, стихійні лиха створюють небезпеку виникнення нових інфекційних захворювань з пандемічним потенціалом. Саме тому міжнародні організації сьогодні розробляють стратегії запобігання пандеміям, в тому числі шляхом формування нормативного регулювання різних заборон і обмежень діяльності людей та відповідальності за їх порушення. Дослідження нормативного регулювання зазначених питань на рівні національного законодавства, його гармонізація з міжнародними нормами мають важливе значення для охорони громадського здоров'я.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертанткою обґрунтовано вибір теми дослідження, правильно визначено об'єкт та предмет. Запропонована структура дисертації дала змогу проаналізувати основні положення адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб.

Метою роботи авторка визначила формування науково обґрунтованих результатів у вигляді теоретичних висновків та положень щодо реалізації юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, зокрема тих, які спричиняють пандемії, а також розробка пропозицій, спрямованих на удосконалення норм чинного законодавства та покращення практики його реалізації. Для досягнення поставленої мети сформульовано завдання, які

відповідають плану дослідження, повністю досягнуті в процесі написання дисертації, що відображено у зроблених висновках та пропозиціях.

В ході дослідження дисертанткою використано загальнонаукові та спеціально-правові методи.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена тим, що здобувачка ґрунтовно дослідила норми міжнародних та національних нормативно-правових актів, що регулюють питання запобігання виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, норми адміністративного та кримінального законодавства, які встановлюють відповідальність за порушення відповідного галузевого законодавства, використала достатню кількість наукових джерел, значну емпіричну базу, а саме практику місцевих, апеляційних судів, Верховного та Конституційного Суду.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих Даніловою А.В. у дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню достатньої джерельної бази, матеріалів судової практики, правильному поєднанню методів наукового пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу у наукових публікаціях.

Рецензована робота є комплексним науковим дослідженням проблематики юридичної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб з пандемічним потенціалом.

У межах здійсненого дослідження отримано результати, що мають наукову новизну. Зокрема, слід відзначити ґрунтовне дослідження міжнародного регулювання стандартів у сфері запобігання виникненню та поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, виділення основних етапів його формування, їх вплив на національне законодавство та необхідність подальшого поглиблення співпраці держав у напрямку запобігання виникненню та поширенню епідемій/пандемій (с.с. 80-82). Крім того, цінне практичне значення має здійснене авторкою розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб, наслідком чого стало формування пропозиції щодо внесення змін до КУпАП та КК (підрозділ 3.3. роботи). Слід відзначити також формулювання авторського розуміння тлумачення оціночних кваліфікованих ознак, передбачених ч. 2 ст. 325 КК «загибель людей та інші тяжкі наслідки» (с.с.141-145).

Найпозитивнішим у роботі є те, що усі висновки та рекомендації авторкою викладено у вигляді законопроекту, розміщеного в Додатку Д (с.с. 215-216), є науково обґрунтованими та заслуговують на увагу законодавця.

Основні теоретичні положення, висновки і практичні результати, отримані в процесі роботи над дисертацією Данілової А.В. опубліковано у двох статтях у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах Scopus, трьох наукових статтях у наукових виданнях, що включені до переліку наукових фахових видань України, а також у восьми тезах доповідей на наукових конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, у достатньому обсязі відображені в анотації до дисертації, зміст якої відповідає встановленим вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності. Аналіз наукових положень, позицій інших науковців у дисертації містить посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації не виявлено.

Оформлення дисертації здійснене відповідно до вимог, передбачених наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, і не викликає зауважень.

Попри позитивну оцінку дисертаційного дослідження, воно, як і будь-яка праця, не позбавлене певних недоліків, суперечливих або таких, що потребують додаткової аргументації, положень:

По-перше, авторкою обґрунтовано, що порядок встановлення, продовження та скасування карантину, а також вичерпний перелік можливих обмежувальних заходів повинен бути встановлений окремим спеціальним законом про карантин (с.с. 101-104), що є позитивним положенням роботи. Проте доцільно було б розробити хоча б структуру цього закону, визначити його основні положення.

По-друге, авторкою також обґрунтовано необхідність нормативного визначення безпосередньо в КУпАП понять «суб'єкт адміністративного правопорушення» та «посадова особа» (с.с. 98-101), проте не запропоновано визначення відповідних термінів.

По-третє, здобувачка пропонує делікт створення небезпеки в ч. 1 ст. 325 КК розглядати не як наслідки, а як характеристику діяння та відповідно формулювання «якщо такі дії завідомо могли спричинити поширення цих захворювань» виключити з диспозиції цієї норми (с.с.131-135, с. 158). Проте така пропозиція є дискусійною з огляду на те, що в такому випадку створення реальної небезпеки поширення інфекційних та масових неінфекційних хвороб може залишитися безкарним.

Висловлені зауваження мають дискусійний або рекомендаційний характер та жодним чином не применшують загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновки:

1. Дисертація Данілової Анни Вікторівни на тему «Юридична відповідальність за порушення законодавства про запобігання виникненню і поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб», є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини адміністративного та кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація Данілової А.В. виконана і оформлена відповідно до вимог, передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Здобувачка Данілова Анна Вікторівна за умови успішного захисту заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензентка

**доцентка кафедри кримінального
права та процесу Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидатка юридичних наук, доцентка**

Тетяна НІКІФОРОВА